

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА
ПРИРОДНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

2011

Матеріали
II науково-практичної конференції
для молодих учених та студентів

23 березня 2011 року

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2011

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ - 2011

УДК577
ББК 28.0
Б 63

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 8 від 25 березня 2011 року)

Рецензенти:

Горальський Л. П. - доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри анатомії і гістології Житомирського національного агроекологічного університету

Куркчі Л. М. - кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту освіти Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Пінкіна Т. В. - кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної екології Житомирського національного агроекологічного університету

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ - 2011: Матеріали конференції.
Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Г. Франка, 2011. - 84 с.

У збірнику систематизуються нові матеріали теоретичних, наукових та науково-методичних досліджень студентів з актуальних біологічних напрямків. Видання розраховане на студентів природничих спеціальностей, аспірантів та викладачів.

Редакційна колегія:

Стадніченко А. П. (доктор біол. наук, професор),
Мельниченко Р. К. (канд. біол. наук, доцент),
Танська В. В. (канд. пед. наук, доцент),
Іваненко Л. Д. (асистент),
Кужель А. П. (ст. лаборант).

*Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат, власних імен та інші відомості відповідають автори публікацій.
Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.*

СЕКЦІЯ III „ЗООЛОГІЯ”

**ЧЕРЕПАШКОВІ АМЕБИ ПРІСНИХ ВОДОЙМ
ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ**

Алпатова О. М.

Житомирський державний університет імені Івана Франка, кафедра зоології

До черепашкових амєб, коренєніжоқ або тєстацєй вїдносять одноклітинних амєбоїдних органїзмів, тїло яких занурєне у черепашку з отвором для виходу псевдоподїї - цитоплазматичних утворєнь, що слугують для пересування та захоплення їжі.

Черепашковї амєби мають всєсвітнє поширення та часто є домінуючою групою мікробєнтичних цєнозїв (Гурвич, 1975).

Корєнєніжки є важливим компонентом трофічної структури водних екосистєм, що утворюють до половини бїомаси одноклітинних органїзмів та вїдїграють велику роль у харчових ланцюгах, приймаючи участь у трансформації рєчовини та енергїї в екосистємах (Гельцер и др., 1995).

Цілеспрямоване вивчення черепашкових амеб України у природних водоймах проводилось недостатньо. Тестації, в основному, вивчались в ході гідробіологічних досліджень найпростіших або безхребетних в цілому.

Однією із найбільш перспективних територій України для вивчення прісноводних найпростіших є Українське Полісся з його різноманітним водним різноманіттям та особливостями їх хімічного складу й живлення. Проте, тестації у цьому регіоні вивчалися лише епізодично.

Протягом 2008-2009 рр. нами у прісних водоймах різних типів Житомирського Полісся виявлено 109 видів та внутрішньовидових таксонів черепашкових амеб, з яких 48 відмічені вперше для Українського Полісся, у тому числі 25 - є новими для фауни України. У видовому багатстві переважали представники родин Arcellidae Ehrenberg, 1832, Centropuxidae Deflandre, 1953, Diffugiidae Wallich, 1864 та Euglyphidae Wallich, 1864.

Також виявлені кореніжки з родин Heleoperide Jung, 1942, Nyalospheniidae Schultze, 1877, Nebelidae Taranek, 1882, Lesquereusiidae Ogden, 1979, Parajudrula Deflandre, 1932, Phryganellidae Jung, 1942, Cyphoderiidae de Saedeleer, 1934, Trinematidae Hoogenraad et de Groot 1940.

Для заплачних водойм відмічене найбільше видове багатство черепашкових амеб - 80 видів та внутрішньовидових таксонів, для річок - 56, для озер - 66, для боліт - 65, а найменше для ставків - 40. При цьому слід зазначити, що за індексом Чекановського-Сьоренсена найбільш подібний видовий склад кореніжок річок та ставків (значення індексу 0,81). Цю подібність, на нашу думку, можна пояснити, тим, що ставки, як правило, будують на річках. Найменша фауністична подібність видових складів тестацій спостерігається між болотами та ставками (0,5).

Отже, можна стверджувати, що фауна черепашкових амеб прісних водойм Житомирського Полісся є досить різноманітною та цікавою, й актуальним є її подальше вивчення. Слід також зазначити, що кореніжки досить вимогливі до середовища існування, тому можуть існувати лише при певних абіотичних та біотичних умовах. Швидка реакція на зміну тих чи інших факторів зовнішнього середовища дозволяє використовувати їх в якості індикаторів для біологічної характеристики та діагностики санітарно-біологічного стану водойм (Викол, 1992), що представляє собою значний теоретичний й практичний інтерес.